

Prikaz knjige Joanisa Armakolasa „Politika i društvo u Tuzli od 1992. do 1995. godine“

Dino Šakanović

Tuzla
dinosakanovic@hotmail.com

Politolog Joanis Armakolas, s diplomom sa Univerziteta Kembridž, zaposlen je na makedonskom Univerzitetu u Solunu, na Odsjeku za balkanske, slavenske i orijentalne studije. Knjiga „Politika i društvo u Tuzli od 1992. do 1995. godine; Političko natjecanje i građanska alternativa“ bazirana je na njegovoj doktorskoj disertaciji.

Iako je autor podrijetlom iz Grčke, to ga ni u najmanjem nije spriječilo da sveobuhvatno, a poznavajući naš jezik, do u detalje istraži gotovo sve izvore vezane za spomenuti period. Zapravo je poznavanje našeg jezika i ključno u proučavanju ovakvih tema budući da su izvori gotovo isključivo na našem jeziku. Ono što je posebno zanimljivo u navedenom djelu jeste način na koji autor promatra pojam historijskog izvora. On izvor uzima u najširem mogućem smislu, te kao politolog ne koristi samo, za ovaj period zaista suhoparnu i oskudnu, dokumentaciju nego svoj rad većinom bazira na intervjuima s građanima i akterima događanja, kao i na medijskim izvještajima. Ovakav pristup djelu daje jednu širinu i svježinu, te mu omogućava da realno i sveobuhvatno prikaže period o kome govori.

Rad profesora Armakolasa zaista obiluje multidisciplinarnim pristupom. U ovom radu prepliću se dostignuća sociologije, politologije i historijske nauke. Autor promatra događanja i s aspekta vremena i prostora, što je karakteristično za historijski pristup, ali daje i analizu društvenih grupa u ovom periodu, što je politološki i sociološki pristup. Na ovaj način moguće je kroz rad paralelno pratiti i kronološki slijed događaja, ali i pratiti evoluciju grupa i nastanak novih procesa, kao i njihove međusobne utjecaje.

Knjiga je posebno zanimljiva i iz razloga što je prva koja se bavi spomenutim periodom i temom, proučavajući zaista specifičan razvoj političkih i društvenih prilika u Tuzli koja je jedina bila izuzeta od nacionalne vlasti u ovom periodu. Armakolas se ne ograničava na politička kretanja, nego kroz svoju knjigu prati kompletno stanje u Tuzli, uključujući to kako su sami građani promatrali određene događaje. Tako u radu možemo pronaći kronologiju i objašnjenja kako prvih izbora, tako i štrajka milicije, mobilizacije, Tuzlanske kolone 15. maja, masakra na Kapiji 25. maja itd. Za sve ove događaje autor daje i poglede lokalnih lica, kako dužnosnika tako i građana, tako da čitatelj stiže dojam o vremenu u kome su se događaji odvijali. Također, autor često iznosi i različita mišljenja intervjuiranih građana i dužnosnika, što opet daje sliku koliko su neki događaji ostavljali konfuzan dojam u datom trenutku. Ovo međutim ne sprječava autora da vlastitim rasuđivanjem razjašnjava takvu konfuziju. Djelo svakako nije skup mišljenja i izvještaja, nego autorova analiza na temelju mišljenja, dokumenata i izvještaja.

Ono što je autoru vjerojatno pomoglo u izradi djela jeste i to što nije direktno vezan za prostor o kome govori, tako da posjeduje određenu distancu od ljudi i događaja koja mu je omogućila realno prikazivanje i analiziranje procesa i ljudi o kojima govori. Ovako udaljen od događaja autor nije upao u klasičnu zamku naših društvenih znanosti – da prikazuje događaje crno-bijelo i politički obojeno. Armakolasova analiza znanstvena je i realna, te često prikazuje i one aspekte pojedinih aktera koji nisu toliko popularni niti poželjni u našem društvu.

Tako se mogu pronaći pozitivni aspekti osoba i organizacija percipiranih negativno, ali i negativni aspekti osoba i organizacija koje su u tuzlanskom društvu percipirane pozitivno.

Kroz djelo autor jasno identificira prijatnu nacionalnih ideja, posebno fanatizama, za fizički opstanak grada i njegovih građana, ali ne preskače ni kritikovati loše poteze građanskih i lijevih političkih subjekata Tuzle ovog perioda. Također, autor realno prikazuje i dobre poteze pojedinih aktera političke desnice. Zbog ovoga djelo nema karakter, za naše prostore klasičnog, političkog pamfleta, nego se zaista radi o znanstvenom radu vrhunskog kvaliteta koji jasno prikazuje i analizira period kojim se bavi.

Iako je sam rad pošteđen pristranosti i razbija ukorijenjene mitove o Tuzli; kako mit o gradu bez nacionalizma tako i mit o idealnom građanskom karakteru Tuzle, sam autor je vezan za Tuzlu koju često posjećuje. Intervjui s velikim brojem građana evidentno su ostavili traga na autoru, te se iz teksta može prepoznati njegova vezanost za Tuzlu, posebno za događaje na Kapiji 25. maja 1995. godine, što opet nije negativno i nije ostavilo negativne posljedice na sam rad.

Djelo se slobodno može preporučiti za čitanje i zbog svog jednostavnog i razumljivog stila pisanja i zbog znanstvene vrijednosti te doprinosa koji daje proučavanju suvremene BiH historije i perioda tranzicije. Joanis Armakolas prvi je veoma uspješno, do u detalje, izučio i objasnio specifičnost Tuzle u ratnim godinama, te nam ponudio djelo zaista vrijedno čitanja, kako stručnoj tako i široj javnosti. Možda i najvažnije, ovo djelo prikazuje kako je „moglo i drugačije“, te da nacionalni i vojni sukobi 1990-ih godina u Bosni i Hercegovini nisu bili jedino i neizbježno rješenje konflikta unutar društva.

„Politika i društvo u Tuzli od 1992. do 1995. godine“ izdano je na našem jeziku 2016. godine od strane Udruženja za modernu historiju (UMHIS) iz Sarajeva. Izdanje ima 258 strana, a recenzirali su ga Husnija Kamberović i Robert J. Donia.